

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ
вул. Грушевського, 5, м. Київ, Україна, 01008

№ 07/023 від 03.07.2018

Конституційний Суд України
вул. Жилянська, 14, м. Київ, 01033

суб'єкт права на
конституційне подання: **46 (сорок шість) народних депутатів України**

відомості про
представників суб'єкта
права на конституційне
подання:

народний депутат України
Шпенів Дмитро Юрійович
вул. Грушевського, 5, м. Київ, Україна, 01008
тел: +38 (044) 255-35-36

Shpenov.Dmytro@rada.gov.ua

народний депутат України
Німченко Василь Іванович
вул. Грушевського, 5, м. Київ, Україна, 01008
тел: +38 (044) 255-35-13

Nimchenko.Vasyl@rada.gov.ua

народний депутат України

Павлов Костянтин Юрійович

вул. Грушевського, 5, м. Київ, Україна, 01008

тел: +38 (044) 255-43-85

Pavlov.Kostiantyn@rada.gov.ua

народний депутат України

Мірошниченко Юрій Романович

вул. Грушевського, 5, м. Київ, Україна, 01008

тел: +38 (044) 255-35-67

Miroshnychenko.Yurii@rada.gov.ua

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПОДАННЯ

**щодо відповідності Конституції України окремих положень
пункту 26 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення»**

Бюджетного кодексу України

Відповідно до статей 150, 152 Конституції України (від 28.06.1996 №254к/96-ВР (Відомості Верховної Ради України, 1996, №30, ст.141), далі – Конституція України), статей 51, 52 Закону України «Про Конституційний Суд України» (від 13.07.2017 №2136-VIII (Відомості Верховної Ради України, 2017, №35, ст.376) суб'єкт права на конституційне подання – 46 народних депутатів України, звертається до Конституційного Суду України з конституційним поданням щодо вирішення питання про відповідність окремих положень пункту 26 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України (від 08.07.2010 №2456-VI (Відомості Верховної Ради України, 2010, №50-51, ст.572), далі – Бюджетний кодекс України) частині п'ятій статті 17 Конституції України.

28.12.2014 року Законом України «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» внесені зміни до Бюджетного кодексу України, у тому числі, розділ IV «Прикінцеві та перехідні положення» доповнено пунктом 26 (від 28.12.2014 №79-VIII (Відомості Верховної Ради України, 2015, №12, ст.76).

Пунктом 26 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України (текст пункту додається, додаток 1) встановлено, зокрема, що пільги та гарантії соціального захисту ветеранів війни, встановлені положеннями статей 12, 13, 14, 15 та 16 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (від 22.10.1993 №3551-XII (Відомості Верховної Ради України, 1993, №45, ст.425), далі – Закон України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту») застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

На думку суб'єкта конституційного подання - 46 народних депутатів України, вказані положення пункту 26 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України щодо порядку надання пільг та гарантій соціального захисту ветеранам війни є неконституційними з огляду на наступне.

1. Щодо особливостей гарантій соціального захисту окремих категорій громадян України

Конституційний Суд України неодноразово розглядав проблему, пов'язану з реалізацією права на соціальний захист і сформулював позицію, згідно з якою Конституція України виокремлює певні категорії громадян України, що потребують додаткових гарантій соціального захисту з боку держави.

Зокрема, додаткових гарантій соціального захисту потребують військовослужбовці.

Так, в пункті 3 мотивувальної частини рішення Конституційного Суду України від 20.03.2002 №5-рп/2002 (текст рішення додається, додаток 2) зазначено про те, що необхідність додаткових гарантій соціальної захищеності військовослужбовців як під час проходження служби, так і після її закінчення зумовлена насамперед тим, що служба в Збройних силах України, інших військових формуваннях пов'язана з ризиком для життя і здоров'я, підвищеними вимогами до дисципліни, професійної придатності, фахових, фізичних, вольових та інших якостей.

Також, порядок проходження служби у Збройних Силах України, інших військових формуваннях врегульовано спеціальними нормативно-правовими актами, які покладають на громадян, які перебувають на такій службі, додаткові обов'язки і відповідальність.

Крім того, до військовослужбовців запроваджені певні обмеження окремих конституційних прав, а саме: щодо здійснення підприємницької діяльності, права на працю, права на страйк, також військовослужбовці можуть бути обмежені у свободі пересування, вільному виборі місця проживання та праві вільно залишати територію України тощо.

Таким чином, визначений законами України відповідно до положень статті 17 Конституції України комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на забезпечення соціального захисту військовослужбовців, зумовлений особливістю професійних обов'язків, пов'язаних із ризиком для життя та здоров'я, певними обмеженнями конституційних прав і свобод, у тому числі, права заробляти матеріальні блага для забезпечення собі і своїй сім'ї рівня життя, вищого за прожитковий мінімум.

Тобто, соціальні гарантії військовослужбовців впливають з характеру покладених на них службових обов'язків у зв'язку із виконанням ними функцій держави. Вказаний правовий висновок зазначений в пункті 3

мотивувальної частини рішення Конституційного Суду України від 17.03.2004 у справі №7-рп/2004 (текст рішення додається, додаток 3).

Таким чином, згідно положень статті 17 Конституції України військовослужбовці, як під час проходження служби, так і після її закінчення є окремою категорією громадян України, що потребують додаткових гарантій соціального захисту з боку держави.

2. Щодо поширення гарантій соціального захисту громадян України, які перебувають на службі у військових формуваннях на ветеранів війни

Відповідно до положень частини першої статті 4 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» ветеранами війни є особи, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав.

Виходячи зі змісту положень статей 5 – 11 Закону, чинність Закону поширюється на:

- учасників бойових дій (стаття 5 Закону);

Учасниками бойових дій є, зокрема, особи, які брали участь у виконанні бойових завдань по захисту Батьківщини у складі військових підрозділів, з'єднань, об'єднань всіх видів і родів військ Збройних Сил діючої армії (флоту), у партизанських загонах і підпіллі та інших формуваннях як у воєнний, так і у мирний час.

- осіб, які належать до учасників бойових дій (стаття 6 Закону);

Учасниками бойових дій, зокрема, також визнаються військовослужбовці, які проходили службу в період громадянської та Другої світової воєн, військовослужбовці під час інших бойових операцій по захисту Батьківщини, військовослужбовці у відрядженні в державах, де в цей період велися бойові дії.

- осіб з інвалідністю внаслідок війни (стаття 7 Закону);

До осіб з інвалідністю внаслідок війни належать особи, які стали особами з інвалідністю внаслідок поранення, контузії, каліцтва, захворювання, одержаних під час захисту Батьківщини, виконання обов'язків військової служби.

- учасників війни (стаття 8 Закону);

Учасниками війни, зокрема, визнаються військовослужбовці, які в період війни проходили військову службу у Збройних Силах колишнього СРСР, трудівники тилу.

- осіб, які належать до учасників війни (стаття 9 Закону);

Учасниками війни також вважаються, зокрема, військовослужбовці, які проходили військову службу у період Другої світової війни або навчались у цей період у військових училищах, школах і на курсах, особи, які в період Другої світової війни працювали в тилу, працівники підприємств, установ, організацій, які залучалися та брали безпосередню участь у забезпеченні проведення антитерористичної операції.

- осіб на яких поширюється чинність Закону (стаття 10 Закону);

Особами, на яких поширюється чинність Закону є сім'ї військовослужбовців, сім'ї осіб, які загинули або померли внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час участі в антитерористичній операції, захищаючи незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України.

- осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною (стаття 11 Закону).

Особами, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, вважаються особи, нагороджені орденом, чотирма і більше медалями "За відвагу", а також Герої Соціалістичної Праці, удостоєні цього звання за працю в період Другої світової війни.

Таким чином, положення Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» поширюються на осіб, які

безпосередньо брали участь у захисті Батьківщини, її незалежності та територіальної цілісності, а також на членів їхніх сімей.

Відповідно до положень статті 17 Конституції України захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу.

Забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону України покладаються на відповідні військові формування та правоохоронні органи держави, організація і порядок діяльності яких визначаються законом.

Відповідно до частини п'ятої статті 17 Конституції України держава забезпечує соціальний захист громадян України, які перебувають на службі у Збройних Силах України та в інших військових формуваннях, а також членів їхніх сімей.

Враховуючи викладене вище, гарантії соціального захисту громадян, передбачені положеннями частини п'ятої статті 17 Конституції України стосуються осіб, які брали участь у захисті Батьківщини чи в бойових діях на території інших держав, тобто, поширюються і на осіб, які є ветеранами війни згідно із положеннями Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту».

Вказане підтверджується висновком Конституційного Суду України у рішенні від 01.12.2004 №20-рп/2004 (текст рішення додається, додаток 4). Так, в пункті 6 мотивувальної частини вказаного рішення Конституційний Суд України визначив:

«Зважаючи на викладене та враховуючи, що згідно з Конституцією України захист Вітчизни, незалежності та територіальної цілісності України є обов'язком громадян України (частина перша статті 65), Конституційний Суд України дійшов висновку, що на осіб, які за Законом України «Про

статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» належать до ветеранів війни, повинні поширюватись гарантії державного соціального захисту відповідно до положень частини п'ятої статті 17 Конституції України».

Таким чином, гарантії соціального захисту громадян України, передбачені положеннями частини п'ятої статті 17 Конституції України поширюються на осіб, які за Законом України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» належать до ветеранів війни.

3. Щодо дії принципу верховенства права

Відповідно до частини першої статті 8 Конституції України в Україні визначається і діє принцип верховенства права.

Конституційний Суд України у підпункті 3.1 пункту 3 мотивувальної частини рішення від 29.06.2010 №17-рп/2010 зазначив, що одним із елементів конституційного принципу верховенства права є принцип правової визначеності, у якому стверджується, що обмеження основних прав людини та громадянина і втілення цих обмежень на практиці допустиме лише за умови забезпечення передбачуваності застосування правових норм, встановлених такими обмеженнями (текст рішення додається, додаток 5).

Також, у підпункті 4.3 пункту 4 мотивувальної частини рішення Конституційного Суду України від 27.02.2018 №1-р/2018 (текст рішення додається, додаток 6) зазначено про те, що принцип правової визначеності вимагає від законодавця чіткості, зрозумілості, однозначності правових норм, їх передбачуваності (прогнозованості) для забезпечення стабільного правового становища людини.

Як зазначалось вище, до осіб, які безпосередньо здійснюють захист Батьківщини, запроваджені певні обмеження окремих конституційних прав,

а саме: щодо здійснення підприємницької діяльності, права на працю, права на страйк, також військовослужбовці можуть бути обмежені у свободі пересування, вільному виборі місця проживання та праві вільно залишати територію України тощо.

Таким чином, передбачуваність правових норм, зокрема, норм що визначають соціальні гарантії для осіб, які безпосередньо здійснюють захист Батьківщини – осіб, щодо яких запроваджені певні обмеження окремих конституційних прав, гарантується, у тому числі, частиною першою статті 8 Конституції України.

4. Щодо фінансових можливостей держави

Пунктом 26 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України встановлено, зокрема, що положення статей 12, 13, 14, 15 та 16 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування.

Рішенням Конституційного Суду України від 26.12.2011 у справі №1-42/2011 визнано повноваження Кабінету Міністрів України щодо визначення порядку та розмірів соціальних виплат виходячи з наявних фінансових ресурсів бюджету конституційними.

Разом із тим просимо Суд звернути увагу на наступне.

Розділ III «Пільги ветеранам війни та гарантії їх соціального захисту» Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» складається із статей 12 – 16.

Стаття 12 Закону визначає пільги учасникам бойових дій та особам, прирівняних до них. Стаття 13 Закону визначає пільги особам з інвалідністю внаслідок війни. Стаття 14 Закону визначає пільги для

учасників війни. Стаття 15 Закону визначає пільги особам, на які поширюється дія Закону. Стаття 16 Закону визначає пільги для осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною.

Таким чином, положення статей 12, 13, 14, 15 та 16 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» визначають комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на забезпечення соціального захисту ветеранів війни та членів їхніх сімей.

Відповідно до пункту 3 мотивувальної частини рішення Конституційного Суду України від 20.03.2002 №5-рп/2002 (текст рішення додається, додаток 2):

«Конституція України виокремлює й інші категорії громадян України, які потребують додаткових гарантій держави, зокрема, гарантій соціального захисту. До них насамперед належать громадяни, які відповідно до статті 17 Конституції України перебувають на службі в органах, що забезпечують суверенітет і територіальну цілісність України».

Таким чином, соціальний захист громадян, який здійснюється відповідно до положень частини п'ятої статті 17 Конституції України не є соціальною виплатою та допомогою, а є державною гарантією соціального захисту відповідної категорії громадян.

Відповідно до пункту 6 мотивувальної частини рішення Конституційного Суду України від 01.12.2004 №20-рп/2004 (текст рішення додається, додаток 4):

«Правова позиція Конституційного Суду України з питань обмеження пільг, компенсацій і гарантій військовослужбовцям та працівникам правоохоронних органів полягає в тому, що комплекс організаційно-правових та економічних заходів, спрямованих на забезпечення їх соціального захисту та їхніх сімей зумовлений не втратою працездатності,

безробіттям або відсутністю достатніх засобів для існування, а певним обмеженням конституційних прав і свобод. Здійснення таких заходів не залежить від розміру їх доходів чи наявності фінансування із бюджету, а має безумовний характер».

Отже, соціальний захист ветеранів війни, який здійснюється відповідно до положень статей 12, 13, 14, 15, 16 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та частини п'ятої статті 17 Конституції України не залежить від розміру доходів чи наявності фінансування із бюджету, а є державною гарантією та має безумовний характер.

Враховуючи викладене вище, положення пункту 26 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України відповідно до яких положення статей 12, 13, 14, 15 та 16 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» (якими визначено пільги та гарантії соціального захисту ветеранів війни) застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування є неконституційними.

Керуючись, зокрема, положеннями статей 147, 150, 152 Конституції України, статей 51, 52 Закону України «Про Конституційний Суд України»,

ПРОСИМО:

1. Відкрити конституційне провадження у справі за конституційним поданням щодо відповідності Конституції України окремих положень пункту 26 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України;

2. Визнати такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними) положення пункту 26 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України в частині за якою положення статей 12, 13, 14, 15 та 16 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» застосовуються у порядку та розмірах, встановлених Кабінетом Міністрів України виходячи з наявних фінансових ресурсів державного і місцевого бюджетів та фондів загальнообов'язкового державного соціального страхування;

3. Залучити до участі у конституційному провадженні уповноважених представників суб'єкта права на конституційне подання Шпенова Дмитра Юрійовича, Німченка Василя Івановича, Королевську Наталію Юріївну.

Додатки:

1. Текст пункту 26 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України – на 2 арк.;
2. Текст рішення Конституційного Суду України від 20.03.2002 №5-рп/2002 – на 7 арк.;
3. Текст рішення Конституційного Суду України від 17.03.2004 №7-рп/2004 – на 6 арк.;
4. Текст рішення Конституційного Суду України від 01.12.2004 №20-рп/2004 – на 9 арк.;
5. Текст рішення Конституційного Суду України від 29.06.2010 №17-рп/2010 – на 6 арк.;
6. Текст рішення Конституційного Суду України від 27.02.2018 №1-рп/2018 – на 18 арк.

Загалом додатки на: 48 арк.

Підписи народних депутатів України до конституційного подання щодо відповідності Конституції України окремих положень пункту 26 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України:

№	Прізвище І.П. народного депутата України	Номер посвідчення	Підпис
1	Шпенюв Дмитро Юрійович	252	
2	Німченко Василь Іванович	184	
3	Павлов Костянтин Юрійович	248	
4	Бойко Юрій Анатолійович	160	
5	Вілкул Олександр Юрійович	161	
6	Балицький Євген Віталійович	154	
7	Бахтеева Тетяна Дмитрівна	153	
8	Білий Олексій Петрович	164	
9	Воропаєв Юрій Миколайович	172	
10	Гальченко Андрій Володимирович	247	
11	Гусак Володимир Георгійович	179	
12	Добкін Михайло Маркович	162	

12 (дванадцять) підписів

Підписи народних депутатів України до конституційного подання щодо відповідності Конституції України окремих положень пункту 26 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України:

№	Прізвище І.П. народного депутата України	Номер посвідчення	Підпис
13	Добкін Дмитро Маркович	376	
14	Долженков Олександр Валерійович	152	
15	Дунаєв Сергій Володимирович	309	
	Звягільський Юхим Леонідович		
16	Іоффе Юлій Якович	310	
17	Ківалов Сергій Васильович	333	
	Кісельов Андрій Миколайович		
18	Козак Тарас Романович	133	
19	Колесніков Дмитро Валерійович	480	
20	Королевська Наталія Юріївна	164	
21	Ларін Сергій Миколайович	165	
22	Львовчкін Сергій Володимирович	171	

10 (десять) підписів

Підписи народних депутатів України до конституційного подання щодо відповідності Конституції України окремих положень пункту 26 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України:

№	Прізвище І.П. народного депутата України	Номер посвідчення	Підпис
23	Львовичкіна Юлія Володимирівна	175	
24	Мартовицький Артур Володимирович	251	
25	Матвієнков Сергій Анатолійович	163	
26	Мирний Іван Миколайович	124	
27	Мірошніченко Юрій Романович	179	
28	Мороко Юрій Миколайович	178	
29	Нечаєв Олександр Ігоревич	185	
30	Новинський Вадим Владиславович	170	
	Омельянович Денис Сергійович		
31	Павленко Юрій Олексійович	183	
32	Папієв Михайло Миколайович	181	

10 (десять) підписів

Підписи народних депутатів України до конституційного подання щодо відповідності Конституції України окремих положень пункту 26 розділу IV «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України:

№	Прізвище І.П. народного депутата України	Номер посвідчення	Підпис
33	Сажко Сергій Миколайович	265	
34	Скорняк Микола Леонідович	169	
35	Солод Юрій Васильович	257	
36	Шенцев Дмитро Олексійович	377	
37	Шурма Ігор Михайлович	186	
38	Шуфрич Нестор Іванович	166	
39	Шинка Андрей	250	
40	Шульга Олег Васильович	343	
41	Шульга Василь Васильович	389	
42	Толока Артем Олександрович	326	
43	Тарасюк Ігор Іванович	297	
44	Тимощук Василь Олександрович	338	

12 (двадцять дві) сторінок:

